

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 92 0 P 052570 21 Rev 2
Banjaluka, 14.6.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja D.S. iz mjesta R., opština V., kojeg zastupa punomoćnik D.R., advokat iz S., protiv tuženog S.o. d.d. S., kojeg zastupa punomoćnik S.D., advokat iz B., radi naknade nematerijalne štete, vrijednost predmeta spora: 40.906,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 92 0 P 052570 21 Gž 3 od 26.5.2021. godine, na sjednici održanoj dana 14.6.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja i obje nižestepene presude preinačavaju u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka, tako što se obavezuje tuženi da tužitelju, na ime troškova parničnog postupka, umjesto iznosa od 10.761.00KM, isplati iznos od 8.613,00 KM.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Vlasenici broj: 92 0 P 052570 20 P 2 od 22.02.2021. godine, obavezan je tuženi da tužitelju, na ime naknade nematerijalne štete, isplati ukupan iznos od 40.906,00 KM, od čega: iznos od 31.316,00 KM, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja opšte životne aktivnosti; iznos od 1.210,00 KM, na ime pretrpljenih fizičkih bolova; iznos od 2.380,00 KM, na ime pretrpljenog straha i iznos od 6.000,00 KM, na ime duševnih bolova zbog naruženosti, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.11.2018. godine, kao dana podnošenja tužbe do isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka, u iznosu od 10.761,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 92 0 P 052570 21 Gž 3 od 26.5.2021. godine, žalba tuženog je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena, u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati na dosuđeni iznos nematerijalne štete u iznosu od 40.906,00 KM, tako da zakonska zatezna kamata, na ovaj iznos, počinje teći od dana donošenja presude, odnosno od 22.02.2021. godine, umjesto od dana podnošenja tužbe,

22.11.2018. godine, dok je u preostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku, u dijelu kojim je odlučeno o naknadi štete na ime duševnog bola zbog umanjenja životne aktivnosti i zbog naruženosti. Revizija je izjavljena zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (iako se iz ovog razloga, saglasno izričitoj zabrani sadržanoj u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), revizija ne može izjaviti) i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se osporena presuda preinači tako da se odbije zahtjev za naknadu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti i zbog naruženosti i obaveže tužitelj da mu naknadi troškove žalbenog i revizionog postupka.

Tužitelj nije odgovorio na reviziju.

Revizija nije osnovana, osim u dijelu kojim se osporavaju nižestepene odluke u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka.

Predmet spora, u ovoj fazi postupka (budući da se revizijom ne osporavaju nižestepene odluke u dijelu kojim je odlučeno o naknadi nematerijalne štete za pretrpljeni fizički bol i za pretrpljeni strah) je zahtjev tužitelja da mu tuženi naknadi nematerijalnu štetu koja se ogleda u duševnom bolu koji trpi zbog umanjenja životne aktivnosti i zbog naruženosti, uzrokovanom saobraćajnom nezgodom koju je skrivio osiguranik tuženog.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepeni presuda utvrđeno je, da je tužitelj zadobio teške tjelesne povrede u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila dana 27.5.2017. godine. Došlo je do obostranog serijskog preloma rebara (ukupno 11), sa nagnječenjem pluća i prodorom krvi u grudne duplje; nagnječenje i rascjep crijeva uzrokovao je “teški endotoksični šok”, zbog čega je došlo do isjecanja tankog crijeva u dužini od 70 cm, sa privremenim izvođenjem otvora tankog crijeva na trbušni zid i zaostalim unutrašnjim priraslicama; poslije više operacija ostao je poremećaj pasaža crijeva i inkontinencija mokrenja; pretrpio je povredu glave uz subduralni hematoma, došlo do krvarenja u prostor ispod tvrde moždane opne, praćeno otokom mozga i gubitkom svijesti; konstatovano postojanje postoperativne kile veličine košarkaške lopte. Bio je na liječenju u bolnici u Z. i T.. O trpljenju fizičkog bola i straha izjasnili su se vještaci medicinske struke, kao i o umanjenju životne aktivnosti u procentu od 44% i o naruženosti koja je uočljiva za okolinu i koja je ocjenjena srednjim stepenom. Tužitelj je rođen 1970. godine i u vrijeme povrijeđivanja je imao 47 godina.

U toku postupka tuženi nije osporavao osnov tužbenog zahtjeva. Prigovarao je samo visini. Nudio je tužitelju naknadu za sve navedene vidove nematerijalne štete, u ukupnom iznosu od 14.000,00 KM.

Kod takvog stanja činjenica nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su zaključili da je tuženi, kao osiguravač osobe koja je uzrokovala saobraćajnu nezgodu iz koje je nastala šteta, odgovoran za naknadu te štete, između ostalih vidova, i za trpljenje duševnog

bola izazvanog umanjnjem životne aktivnosti i postojanjem naruženosti. Uostalom, ni tuženi ne spori svoju odgovornost i obavezu da naknadi predmetnu štetu. Revizionim navodima samo ističe da tokom postupka nije dokazano da tužitelj trpi duševne bolove zbog umanjnja životne aktivnosti i zbog naruženosti, pa da je zbog toga njegov zahtjev u ovom dijelu trebalo odbiti, saglasno odredbi člana 200. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85 i 57/89 i „Službeni glasnik RS“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO), bez obzira što nije sporno da je u saobraćajnoj nezgodi pretrpio teške tjelesne povrede, da mu je umanjnjna životna aktivnosti za 44 % i da postoji naruženost srednjeg stepena.

Ovakvi revizioni navodi nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Odredbom člana 200. stav 1. ZOO je propisano da će sud, pored ostalih vidova štete, dosuditi pravičnu novčanu naknadu i za pretrpljene duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti i naruženosti, nezavisno od naknade materijalne štete, a i kad nje nema. Pri odlučivanju o naknadi nematerijalne štete i o visini te naknade sud će voditi računa o značenju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom (stav 2. iste zakonske odredbe).

Poseban problem kod određivanja naknade nematerijalne štete sigurno čini nedostatak opšteprihvaćenih kriterija koji bi omogućili da se što objektivnije utvrdi karakter povrede, a naročito jačina i trajanje fizičkih bolova i straha, a naročito duševnih bolova. Nema mehanizma, ni mjerne jedinice kojima bi se, na egzaktan način, mogli mjeriti duševni bolovi koje trpi oštećeni, kao nematerijalnu štetu, a koja se nadoknađuje u vidu materijalne satisfakcije, niti se ova naknada može egzaktno izraziti u novcu. Nemoguće je, naime, utvrditi opšta objektivna mjerila za odmjeravanje pravične naknade za trpljenje nematerijalne štete. Zato se određivanje te naknade vrši, između ostalog, i primjenom pravnog stanadarda „pravične naknade,, koji je verifikovala sudska praksa u primjeni odredbe člana 200. ZOO.

Duševna patnja (koja se trpi kao vid nematerijalne štete uzrokovane smanjenjem životne aktivnosti i naruženosti) ne može se izmjeriti. Ona se po pravilu i prirodi stvari pretpostavlja. Duševni bol je sam po sebi neprocjenjiv i nenaplativ i nikakva „naknada“ u tom pravcu ništa ne nadoknađuje, ona se tiče unutrašnje psihičke sfere osobe koja tu bol trpi. Onome koji trpi, daje se naknada u novcu kojim može pribaviti neka materijalna dobra koja mu mogu stvoriti osjećaj ugode koji doprinosi uspostavi njegove psihičke ravnoteže i emocionalnog stanja kakvo bi postojalo da nije bilo štetnog događaja.

Prema okolnostima konkretnog slučaja, imajući u vidu sve, naprijed opisane, okolnosti štetnog događaja (višestruke teške tjelesne povrede raznih dijelova tijela) i ličnost povrijeđenog koji je u trenutku povređivanja imao 47 godina – kod trajanja i manifestacije naprijed opisanih posljedica povređivanja (prisustvo postoperativne kile, povreda crijeva sa poremećajem pasaža crijeva koji zahtjeva poseban higijensko dijetetski režim, serijski prelom rebara obostrano, nekontrolisano mokrenje, povreda glave uz subduralni hematom) koje prema nalazu vještaka, kojem stranke nisu prigovarale, umanjuje i otežava osnovne životne aktivnosti tužitelja i koje će trajati i ubuduće, u procentu od 44%, a naročito prema

posljedicama ovog vida štete koje obuhvataju sva ograničenja u životnim aktivnostima koje je tužitelj ostvarivao ili bi po redovnom toku stvari u budućnosti ostvarivao da nije bilo povrede, te utvrđenog značajnog stepena naruženosti (u vidu brojnih vidljivih ožiljaka i postoperativne stomačne kile, veličine košarkaške lopte) – nema nikakvog razloga, suprotno revizionim tvrdnjama, da se ne zaključi da je tužitelj, zbog svega navedenog, pretrpio i još uvijek trpi, neizmjernu duševnu bol.

Kod navedenog stanja stvari prosto je nerazumno tvrditi da tužitelj ne trpi, odnosno da nije dokazao da trpi duševnu bol zbog smanjenja životne aktivnosti i naruženosti, kako bi to htio prikazati revident.

Saglasno izloženom, sud pri odmjeravanju pravične naknade za trpljenje duševnog bola zbog smanjenja životne aktivnosti i naruženosti, pored ostalih kriterija koji utiču na visinu naknade, vrši i poređenje sa odmjeravanjem naknade za ovu štetu u nekim drugim slučajevima. Na taj način su i nižestepeni sudovi odredili visinu pravične naknade za navedeni oblik štete, koja je i po ocjeni ovog suda primjerena duševnom bolu koji trpi tužitelj. Dosuđeni iznosi se kreću u granicama koje je odredila dosadašnja sudska praksa u sličnim slučajevima i s obzirom na visinu dosuđenih iznosa, ne pogoduju težnjama koje nisu spojive sa prirodom i društvenom svrhom naknade nematerijalne štete. Nižestepeni sudovi nisu visinu pravične naknade temeljili na „Orjentacionim kriterijima Vrhovnog suda RS“ koji, uostalom, nisu ni usvojeni za ovaj vid štete, pa navodi revidenta istaknuti u tom pravcu, nisu relevantni za ocjenu pravilnosti i zakonitosti pobijane presude.

Nasuprot prednjem, revizija osnovano ukazuje da odluka o troškovima postupka nije pravilna.

Kada je u pitanju pravilnost primjene odredaba ZPP koje se odnose na troškove postupka i njihovu visinu, te koji troškovi ulaze u strukturu ukupnih troškova koji padaju na teret protivne stranke, ovaj sud zaključuje da je u konkretnom slučaju odluka o troškovima postupka pravilna samo u dijelu koji se odnosi na iznos troškova koji bi se priznali advokatu u sjedištu suda, što predstavlja ovom odlukom dosuđeni iznos od 8.613,00 KM. Dosuditi i troškove koje je imao punomoćnik advokat iz drugog grada (zbog putovanja i potrošenog dužeg vremena za dolazak i prisustvo na ročištima) kako su to uradili nižestepeni sudovi, značilo bi da oni neosnovano terete protivnu stranku. Ovo zbog toga što se radi o troškovima koji nastaju unutar odnosa između advokata i klijenta i taj se odnos ne može reflektovati na povećane izdatke protivne stranke mimo i izvan izdataka koje bi imao advokat u sjedištu suda. Pri tome je značajno reći da o troškovima postupka odlučuje sud i dosuđuje samo one troškove koji su nužni (član 387. ZPP) pa iako advokat, u slučaju kada obavlja poslove izvan sjedišta advokatske kancelarije, ima pravo na naknadu troškova za prevoz, na dnevnicu i na naknadu za vrijeme, to su troškovi koji se ugovaraju između advokata i stranke koju zastupa, dok o opravdanosti tih troškova, koji bi se stavili na teret druge strane, odlučuje sud.

To ne znači da stvarni troškovi zastupanja advokata koji se ugovaraju između advokata i klijenta, istovremeno obavezuju i protivnu stranku u istom iznosu što proizilazi i iz Kodeksa etike advokata Advokatske komore Republike Srpske, jer je advokat dužan upozoriti svoju stranku da troškovi odmjereni od strane suda na teret protivnika, mogu biti manji od troškovnika koji je ispostavljen stranci koju on zastupa.

Nije sporno da punomoć koju je tužitelj dao advokatu predstavlja jednostrani pravni posao kojim ga je ovlastio da u njegovo ime i za njegov račun obavi određeni pravni posao i da, prema tome, punomoć, predstavlja eksterno ovlaštenje koje ima djelovanje prema suprotnoj stranci i prema sudu ali, i unutrašnji, interni odnos između tužitelja kao vlastodavca i advokata (kojim se reguliše i visina troškova zastupanja) tako da visina i obim troškova svih preduzetih radnji od strane advokata za njegovu stranku, ne mora neposredno i bezuslovno da tereti i protivnu stranku s obzirom da je diskreciono pravo suda da njihovu visinu odmjeri prema članu 387. ZPP što, nikako ne utiče na pravo stranke da, po svojoj volji, izvrši izbor advokata (pa i van sjedišta suda) ali ne na teret protivne stranke.

U konkretnom slučaju tužitelj je angažovao advokata iz S. i to je njegovo pravo, iako u V. (sjedištu suda) ima više advokata, a iz stanja spisa ne proizlazi da ih tužitelj iz nekog razloga nije mogao angažovati. Saglasno izloženom, tužitelju ne pripada pravo na naknadu troškova nastalih angažovanjem advokata iz drugog grada, koji se ogledaju u troškovima putovanja na relaciji S. – V. (iznos od 528,00 KM) i troškovima naknade za vrijeme – odsustvo iz kancelarije, koja premašuje vrijeme koje bi i advokat iz V. utrošio na održanim ročištima (iznos od 1.620,00 KM).

Iz navedenih razloga revizija tuženog je djelimično usvojena, te je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. i člana 249. stav 1. ZPP.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić